Opłatę pocztową uiszczono ryczałtem.

Цэна асобнага нумару 20 грошаў.

НАША ВОЛЯ

Выходзіць два разы у тыдзень.

Адрэс Рэдакцыі і Адміністрацыі: Вільня, Віленская вул. 12—6 (Wileńska 12. m. 6) Рэдакцыя адчынена ад 12 да 2 гадз. штодня, апрача сьвяточных дзён. Адміністр. ад 9 да 3.	Падпіска на адзін месяц з дастаўкай да хаты 1 зл. 50 гр. Для заграніцы ўдвая даражэй. Перамена адрэса 30 гр.	Няпрынятыя ў друк рукапісы назад не вяртаюцца. Аплата надрукаванага залежыць ад Рэдакцыі.	Цана абвестак: перад тэкстам 25 грош., сярод тэксту 20 грошы і на 4 стр. 15 гр. за радок пэтыту ў 1 шпальту.

№ 3 — Вільня, Серада 9-га сакавіка 1927 г. — Год I

Страшное прадвесьне.

Прадвесьне — найцяжэйшая пара ў жыцьці нашае вёскі.

Дый ня дзіва: Заходняя Беларусь—гэта край вялікіх дворных абшараў і тыповага сялянскага малазямельля. Ня маючы якой-колечы паважнай статыстыкі зямельных адносінаў з навейшага часу і заглянуўшы ў даваенныя статыстычныя досьледы (1909 году), мы ўбачым, што ўжо тады ў межах Заходняе Беларусі было 107,650 сялянскіх гаспадарак, *меншых за 2 гэктары*, 195,980—ад 2 да 5 гэктараў, 138,800—ад 5 да 10 гэктараў і толькі 50,000 з нечым гаспадарак былі адносна заможныя — мелі звыш 10 г. Ведама, пры добрай глебе — жыць сяк так можна было-б; ды толькі глеба гэная ў нас пераважна бедная, слаба ўрадлівая, і можна сьмела сказаць, што *гаспадаркі першых дзьвюх катэгорыяў, якія складаюць разам 61% усяе лічбы сялянскіх гаспадарак, вядуць паўгалоднае жыцьцё.* І калі да вайны такія тыповыя малазямельнікі мелі сякі-такі заработак на старане, ці то ідучы ў места, ці працуючы ў двары, — дык цяпер гэты заработак у значнай меры адпаў: у места йсьці няма па што, а ў двары і парабкоў пачалі ўжо выпісаваць з каранное Польшчы...

Пры такім палажэньні, ды пры вельмі значных падаткавых цяжарах, якія плоце вёска, даволі навет невялікага недароду, каб на прадвесьні ў нашы вёскі завітаў няпрошаны госьць—*голад*. А сёлета ўся паўночна-ўсходняя часьціна Заходняе Беларусі крэпка пацярпела ад неўраджаю. Да таго-ж у прыгранічным поясе дагэтуль яшчэ людзі не адбудаваліся пасьля ваеннае руіны, і толькі сёлета польскі ўрад пастанавіў паважней заняцца гэтай справай...

Якую-ж дапамогу і скуль могуць дастаць пацярпеўшыя сёлета ад галадухі вёскі?

Польскі ўрад, клапоцячыся перадусім аб тое, каб зямля не асталася на новы гаспадарчы год неабсеянай, асыгнаваў крэдыт на пасеў збожжа ў Віленшчыне ў ліку *аднаго мілёна злотых.* З гэтае сумы 50,000 злот. адкінута, як запасны фонд, — дык да падзелу асталося 950,000 злот.—на сем паветаў. Дый самы падзел аддадзены ў рукі выключна *польскіх* крэдытных установаў, абмінуўшы цалком беларускія—найбольш блізкія да вёскі і найлепш ведаючыя балячкі і патрэбы яе. Вось-жа пры ўсей нязначнасьці сумы, на якую дадзены крэдыт, выклікае шмат сумляваньняў і спосаб падзелу крэдытаў на насеньне... Характэрна, што навет польская прэса („Кур. Віл.“) зварачае ўвагу на тое, што пры падзеле крэдытаў паводле гмінаў шмат з іх аказалася чамусьці зусім абойдзенымі!

Але-ж пацярпеўшая ад няўроды беларуская вёска патрабуе помачы ня толькі на тое, каб забясьпечыцца на наступны год: ужо сяньня, на прадвесьні, ў ёй *шмат каму не хапае хлеба на пракорм*! Патрэбна гмінная дапамога, на якую ўрад зварачае вельмі мала ўвагі: тут урадавая помач зусім малая! Гэтак, віленскі ваявода вызначыў на такую дарэзную помач усяго толькі дзесяцітысячны аванс, які дзеліцца па паветах гэтак: Браслаўскі павет—4,000 злот., Дзісьненскі—1,500, Сьвянцянскі—2,500, Пастаўскі—1,500 і Вялейскі—500 злот. Цыфры гэтыя лішне красамоўна гавораць самі за сябе, каб трэба было йшчэ выясьняць іх значэньне. .

Ясна, што бяз шырокае грамадзкае дапамогі тут абыйсьціся немагчыма. І яна лёгка знайшлася-б у межах Польшчы, калі-б... пацярпелі чыста польскія паветы! Але аб „Крэсах“ думаюць толькі тады, калі трэба на іх „забясьпечаваць польскія інтарэсы“... Дык з тым большым здаваленьнем мы мусім тутака адзначыць, як горача адгукнуліся нашы браты—беларускія сяляне на тым баку гранічнае мяжы. Як відаць з газэтных вестак, у Усходняй Беларусі па ўсіх вёсках, мястэчках і местах адбываюцца публічныя зборкі як грошы, так і хлеба—дзеля дапамогі сялянству Заходняе Беларусі. І народ дае свае ахвяры ахвотна і радасна, разумеючы, што гэтая братняя помач меціме вялізарнае ня толькі матэрыяльнае, але маральнае значэньне.

Але гэтага мала: на помач нашаму сялянству павінны пасьпяшыць і беларускія эмігранты ў Амэрыцы, якія пэўне-ж, маюць тут, у старой Бацькаўшчыне, родных і сваякоў. Помач пацярпеўшым ад неўраджаю беларускім сялянам мусіць быць арганізована ў шырокім — усебеларускім—маштабе, і падзелена рукамі саміх пацярпеўшых—іх арганізацыямі. І толькі тады мы здолеем неяк перабедаваць сёлетняе *страшное прадвесьне*.

Барацьба з беларускай каапэрацыяй.

Пасьля таго, як рознымі штучкамі за „беларускі дух“ быў разьбіты Віленскі Саюз Каапэратываў, — адзінай паважнейшай беларускай каапэратыўнай арганізацыяй астаўся Беларускі Каапэратыўны Банк, які налічвае каля 1.000 сяброў. Арышт галоўных дзеячоў Банку ня здолеў разьбіць арганізацыі, хаця гэта ўрачыста абвяшчалася ўжо ўсей польскай прэсай.—Цяпер, як нас інфармуюць, у цэлым радзе мясцовасьцяў паліцыя пачала з няведамае прычыны адбіраць у сяброў Банку сяброўскія кніжкі, даючы на гэта квіты.

Што гэта значыць? Ці ўжо самае належаньне беларусаў да свайго беларускага крэдытнага каапэратыву польскі ўрад лічыць „антыпаньствовым“?!...

У Сойме.

Праект зьменаў Выбарнага Закону ў Соймавай Камісіі.

2 сакавіка адбылося паседжаньне канстытуцыйнай камісіі Сойму, на якім разглядаліся праекты 4 рэакцыйных партыяў правіцы—ў справе зьмены Выбарнага Закону ў парлямант.

Прадстаўнік ураду заявіў, што, ня маючы паўнамоцтваў дэкрэтам вырашыць гэтую важную справу, урад ня хоча дадаваць да 4 соймавых праектаў свайго пятага, каб не зацягіваць спорак у камісіі. Але ўрад вельмі зацікаўлены гэтай справай, дык мае пільна сачыць за працай камісіі...

Дакладчык эндэк Гломбіньскі, зрэфэраваўшы ўсе праекты, заявіў, што галоўнай адзнакай іх усіх зьяўляецца імкненьне забясьпечыць польскае прадстаўніцтва на „крэсах“, дзе—паводле старога закону — новыя выбары могуць ня даць палякам ніводнага мандата...

Лявіца і меншасьці рашуча высказаліся проці ўсялякіх зьменаў у існуючым законе. Эндэкі, хадэкі, дубадэкі стаялі за зьмену. Пяст і Н. П. Р., („нацыянальна-работніцкая партыя“) адлажылі галасаваньне.

На тым-жа паседжаньні камісія прыняла прапазыцыю ППС—аб зьмене 26 арт. Канстытуцыі — так, каб Сойм меў права сам рапусьціцца. Прынята папраўка, што, каб паставіць гэткую прапазыцыю на вырашэньне Сойму, пад ёй павінна падпісацца траціна ўсіх паслоў Сойму.

Англійска - радавы канфлікт.

Водгукі ў СССР.

Разважаючы зьмест радавай ноты ў адказ на англійскі „ультыматум“, радавыя газэты заяўляюць, што ўрад СССР адкідае ўсе „дыктаваныя“ яму англійскім урадам варункі, пакідаючы яму самому вырашыць пытаньне, — ці захоўваць ці зрываць зносіны з Радамі...

Дзеля апрацаваньня далейшай лініі палітыкі СССР адносна да Англіі мае быць скліканы на 15-га сакавіка зьезд Радаў у Маскве.

У ва ўсіх буйнейшых цэнтрах СССР адбыліся людныя проціангліiскія дэманстрацыі.

Выканаўчы Камітэт III Інтэрнацыяналу зьвярнуўся да ўсіх камуністаў усяго сьвету з адозвай, у якой пратэстуе проці варожай палітыкі Англіі адносна да Радаў. Адозва заклікае ўсіх работнікаў да актыўнага пратэсту проці імпэрыялістычнай акцыі Англіі. Першай у гэтай акцыі павінна быць англійская камуністычная партыя, якая павінна недапусьціць да аружнага канфлікту між Англіяй і Радамі.

Павадыры СССР у справе канфлікту з Англіяй.

Адзін па адным найбуйнейшыя павадыры СССР высказаліся ў справе пагрозы дыпляматычнага разрыву з Англіяй.

Сьпярша Троцкі сказаў вельмі рэзкую прамову, востра крытыкуючую англійскі ўрад. Пасьля Варашылов заявіў, што разрыў можа здарыцца, але для англійскіх капіталістаў, якія добра зарабляюць на таргоўлі з Радамі, гэта-ж вельмі некарысна. „А мы з прычыны гэтага разрыву — ад страху не памром“.

Пасьля на сабраньні работнікаў выступіў сам Сталін, які — на запытаньні сабраўшыхся—дакладна высьветліў справу.

На найбольш важнае пытаньне: ці будзе хутка вайна? — ён адказаў: „Трэба думаць, што вайны ня будзе ані на вясну ані на восень. Перадусім—таму, што нашы ворагі—да вайны не гатовы, дый таму, што яны баяцца вынікаў вайны горш, чым хто іншы... А таксама — таму, што работнікі на Захадзе наагул ня хочуць ваяваць, а асабліва—з Радамі, а проці ці без работнікаў цяпер ваяваць немагчыма. А ўрэшце яшчэ і—таму, што радавы ўрад вядзе плянова, сыстэматычна цьвёрдую і непахільную палітыку міру, дык нашым ворагам цяжка да чаго небудзь прычапіцца, каб выклікаць вайну, а яўна браць на сябе адказнасьць яны таксама ня хочуць. На пытаньне аб магчымасьці англійска-расейскага разрыву Сталін адказаў: „Разрыў, зразумела-ж,—ня выключаны, але—малаверыгодны: бо нічога, апрача шкодаў, ён даць ня можа. Не кажу ўжо аб тым, што—пры мірнай палітыцы СССР—адказнасьць за разрыў пала-б цалком на англійскі ўрад, а гэтая адказнасьць — найвялікшы цяжар, які можа ўзваліць на сябе ўрад, дый пэўна ж не прайшла-б дарма гэткаму ўраду“...

У Англіі.

Чэмбэрлен заявіў у парляманьце, што ўрад ня дасьць ніякага адказу на радавую ноту. Англійскае тэлеграфнае агенцтва паведамляе, што ўрад мае выступіць з абшырнай дэклярацыяй у справе англійска-радавых адносінаў.

Трэба думаць, што англійскі ўрад, каб пагадзіць прыхільнікаў і праціўнікаў сарваньня зносінаў з Радамі, выбярэ кампраміс: ня будзе зрываць дыпляматычных адносінаў, але скасуе **таргову ўмову** з імі.—Гэткім чынам Англія толькі наймацней паб'е сама сябе, не дапяўшы мэты ваеннага націску на Рады: ад таргова ўмовы з Радамі англійскія купцы ды прамыслоўцы маюць вялізарныя карысьці.

Закідаючы радаваму ўраду проціангліiскую агітацыю ды лаянкі на англійскіх міністраў, самі гэтыя міністры дазваляюць сабе запраўды ж нячуваныя яшчэ ў міжнародавых зносінах лаянкі на Рады... Англійскі мін. лёрд Бэрэнхэд у сваей апошняй прамове заявіў, што самае імя Расеі зрабілася цяпер лаянкай... Далей міністар бажыўся, што Англія ня думае навет падтрымліваць у Кітаі проці-кантонскія кітайскія арміі; што ўнутраныя справы Кітаю ня цікавяць зусім Англію; але што англійскі ўрад бароніць у Кітаі толькі англійскія інтарэсы (якія гэты „інтарэсы“, мы добра ведаем)... У канцы рэакцыйны міністар страшэнна абураўся на англійскую работніцкую партыю, якая цяпер, у часе канфлікту, сама — паміма ўраду — зносіцца з кантонскім чырвоным урадам, ведаючы добра, якую варожую пазыцыю займае гэты ўрад проці Англіі (запраўды: англійскага імпэрыялізму)! Работнікі якраз разьдзяляюць гэтыя рэчы, якія зьмешвае зумысна буржуазія... Толькі: скуль гэта мільёны англійскіх фунтаў у проціантонскіх генералаў і скуль у іх — найнавейшыя, навет без параўнаньня лепшыя, як у кантонцаў, — гарматы, аэрапляны танкі ды шмат чаго яшчэ...

Запярэчаньне Чэмбэрлена.

Чэмберлен у парляманьце рашуча запярэчыў усялякім весткам у нямецкай прэсе аб тым, быццам між Лёнданам і Варшавай ідуць асабліва важныя перагаворы ў справе супольнай акцыі проці СССР, дый быццам польскі ўрад узяў на сябе пэўныя абавязацельствы перад Англіяй у гэтай справе—за фінансавую дапамогу Польшчы...

Націск на Нямеччыну

Нямецкія газэты сьцьвярджаюць вельмі сільны націск англійскай дыпляматыі на нямецкі ўрад—ў напрамку супольнага выступленьня проці СССР. Нямецкія палітыкі лічаць агульнае палажэньне вельмі паважным. Быццам англійскі ўрад ужо зусім дагаварыўся з францускім — аб супольным выступленьні проці радавага ўраду. Быццам згадзілася на інтэрвэнцыю (ўмяшацельства) ў расейскія справы і Амэрыка.

З Італіяй Англія, як ведама, ужо згаварылася. Дык з вялікіх дзяржаваў у Эўропе асталася толькі адна Нямеччына, якая дагэтуль неяк выкручываецца...

Нямецкія палітыкі думаюць, што, калі ў Кітаі чужаземцаў (чытай: англійцаў) і іх наймiцкія арміі прыцісьнуць да мора кантонцы, тады трэба спадзявацца англійска-францускага ўльтыматуму нямецкаму ўраду: або з намі, або проці нас—з Радамі! Вось, гэтага найбольш баіцца нямецкі ўрад...

Зацікаўленасьць нямецкае прэсы

Ня вельмі немцы вераць у рашучасьць Англіі пайсьці на рызыку вайны з СССР, але дапускаюць, што, сарваўшы торговыя зносіны, англійскі ўрад будзе імкнуцца да адкрытага гаспадарчага байкоту СССР. Вялізарная большасьць прэсы высказываецца за сьціслы нэйтралітэт Нямеччыны ў англійска-радавым канфлікце, ня гледзячы на тое, што гэта пэўна выкліча абурэньне ў Англіі, якая вельмі лічыць на тое, што ёй удасцца ўцягнуць і Нямеччыну ў сваю авантуру...

Заявы польскага пасла у СССР.

Польскі пасол у СССР п. Патэк заявіў радавым журналістам свой сум з прычыны таго, што прэса абодвух краёў тасуе нядобры спосаб — **пужаньня небясьпекай вайны**...— Трэба — наадварот усімі сіламі паралізаваць гэтыя спосабы, імкнучыся да ўзаемнага збліжэньня — гаспадарчага і культурнага. Што датычыць гарантыйнага дагавору (ўмовы, забясьпечываючай узаемна нятыкальнасьць граніцаў), дык гэта справа вельмі зложная, вымагае шмат часу.

Гэтыя заявы выклікалі цікаўны водгук у радавай прэсе.

„Известия“ пішуць, што радавая прэса зусім ня ўжывае гэтага спосабу пужаньня Польшчы вайной; але вось афіцыёзны „Глос Правды“, дый іншыя газэты, блізкія да польскага ўраду, усьцяж заклікаюць да адарваньня Украіны ад СССР і далучэньня яе да Польшчы...

Рады нічога ня маюць проці культурна-гаспадарчага збліжэньня з Польшчай, але яно можа адбыцца толькі пасьля вырашэньня раду палітычных спраў. Як польскі ўрад адносіцца да гэтай справы, відаць з таго, што яшчэ ў 1925 г. Чычэрын, бываўшы ў Варшаве, гутарыў у гэтай справе з польскім урадам, а ў 1926 г. радавы ўрад зрабіў Польшчы фармальную прапазыцыю заключыць гарантыйны дагавор. Але ў Польшчы, апрача „гутарак“, гэтая прапазыцыя нічога ня выклікала, і справа стаіць на мейсцы дагэтуль.

У Польшчы.

Адозва эндэцыі — аб барацьбе з камуністамі.

Яшчэ толькі ў мінулым летку галоўная эндэцкая газэта дамагалася легалізацыі камуністычнай партыі, а вось цяпер эндэцыя выдала адозву, каб тапіць гэтую партыю ўсімі мерамі і спосабамі.

Цікаўная гэтая адозва.—Эндэцыя закідае камуністам, што іх акцыя мае перадусім мэтай — „новы падзел Польшчы“, які мае ізноў быць дакананы саюзам немцаў з бальшавікамі. А гэтаму саюзу ў яго забойчай для Польшчы працы найлепшымі памочнікамі зьяўляюцца, апрача „цемнаты насяленьня ў Польшчы“, — „палітыка польскага ўраду“ і—„жыды (наагул), якія заўсёды гатовы памагаць камуністычным агентам“...

Адозва сцьвярджае, што „для мястовага работніцкага насяленьня, якое церпіць ад безрабоцьця, ды для вясковай сялянскай беднаты бальшавіцкія лёзунгі маюць сваю спакушаючую сілу“. Трэба толькі дадаць, што, напрыклад, гэтай „вясковай беднаты“—больш паловы ўсяго насяленьня Польшчы... Вось, адозва і сцьвярджае далей бясспынны ўзрост камунізму, дый ня толькі на „крэсах“, але і ў цэнтральнай Польшчы...

„Бальшавікі здолелі паставіць у залежнасьць ад сябе розныя палітычныя партыі ў Польшчы, дый ня толькі ўкраінскія і беларускія, але і польскія. Частка ПНС, партыя ксяндза Оконя (?!) перайшла на службу да бальшавікоў; Незалежная Сялянская Партыя надтрымлівае цесны кантакт з Масквой; Вызваленьне таксама страціла частку сваіх сяброў, спакушаных бальшавікамі“...

Усё гэта паказывае, што камуністы пачулі сваю сілу ў Польшчы ды рыхтуюцца да нейкай акцыі ў вялікім маштабе.. Трэба, кажа далей адозва, паглядзець проста ў вочы праўдзе: Нямеччына лічыць, што ўжо прышоў час адабраць ад Польшчы ўсё, што страчана немцамі ў выніку вайны; Масква мае зруйнаваць у Польшчы надставы яе гаспадаркі, маралі і рэлігіі...

Да барацьбы з гэтым злом і заклікае адозва. Трэба перадусім—пазбавіць бальшавізм у Польшчы таго грунту, на якім ён так добра разьвіваецца. А дзеля гэтага... каб багаты памагаў беднаму знайсьці працу!

Як мін. Мэйштовіч канфіскаваў сваю-ж газэту.

Як ведама, віленская газэта „Слово“ зьяўляецца асабістым органам міністра Мэйштовіча, які адначасна зьяўляецца галавой нашых „крэсавых“ абшарнікаў і вельмі ўплывовым сябрам сучаснага габінэту. Гэтае „Слово“ п. Мэйштовіча заўсёды вельмі ваяўніча пісала па адрасу Літвы, заклікаючы ўрад да рашучай акцыі ў разьвязаньні польска-літоўскага спору. А вось у нумары з 1 сакавіка „Слово“ заявіла, што „яго рэальная праграма—гэта аружны захват Літвы і далучэньне яе да Польшчы“...

Коратка і ясна. Але-ж пад той час, калі гэты „ўрадавы орган“ у Вільні раскрывае „рэальную праграму“ сваей літоўскай палітыкі,—урад быццам мае распачаць новую эру—паразуменьня з Літвой! Дык ня дзіва, што ўрад, як даведаўся аб тым, што піша газэта мін. Мэйштовіча ў Вільні, загадаў яго таварышу, мін. Складкоўскаму, каб той сканфіскаваў ваяўнічы нумар віленскай газэты...

Заграніцай.

Адчыненьне сэсіі Рады Лігі Народаў.

7-га сакавіка распачалася сэсія Рады Лігі Народаў.

Парадак працы памершай Лігі Народаў цяпер устанавіўся такі, што на фармальных паседжаньнях лігавай бюракратыяй вырашаюцца толькі розныя ўжо абгавораныя ды вырашаныя, або дробныя справы. Але ўсе галоўныя палітычныя справы, зьвязаныя з інтарэсамі вялікіх дзяржаў, вырашаюцца на тайных паседжаньнях ды ў гутарках міністраў гэтых дзяржаў, якія толькі карыстаюцца Лігай дзеля спатканьня. Таксама і цяпер справа англійска-радавага канфлікту і магчымага „супольнага процірадавага фронту“, пэўна-ж, будзе галоўным прадметам гутарак паноў Чэмбэрленаў, Брыянаў, Мусолініх і Штрэзэманаў. Але на павестцы дня яе зусім навет няма.

Газэты пішуць, быццам Штрэзэман выступіць пасрэднікам у англійска-радавым канфлікце. Пэўна-ж,—бо нямецкаму ўраду—найгорш, калі б прышлося выбіраць паміж СССР і Англіяй.

Ленінград рыхтуецца да абароны.

Рыжскія газэты паведамляюць, быццам радавыя ўлады сьпешна пачалі дадатковыя ўкрапленьні Ленінграду. На фортах ставяцца новыя батарэі, 12-цалёвыя гарматы замяняюцца 14-цалёвымі. Усё гэта ясна паказывае, што былая сталіца рыхтуецца да ўсялякіх неспадзеванак з боку мора.

Латвійскі ўрад падпіша ўмову з Радамі.

Пасьля таго, што сталася ў Літве, дзе пасьля фашыстаўскага перавароту пачаліся гвалты ня толькі над камуністамі, але і над сацыялістамі, — латвійскі ўрад, які складаецца пераважна з сацыялістаў, зразумеў, што такі-ж лёс пагражае і яго краю. А зразумеўшы, пачаў нешта рабіць, каб забясьпечыць свой край ад падобнае нагрозы. Латвійская паўурадавая газэта (орган сацыял-дэмакратыі) піша, што—„цяпер стварыліся вельмі памысныя абставіны дзеля надпісаньня гаранцыйнае ўмовы з СССР“.

А толькі-што газэты паведамілі, што сьпешна ўзнавіў перагаворы аб тым-жа з Радамі і Эстонскі ўрад у цесным паразуменьні з латвійскім.

Што ў канцы канцоў выбяруць абедзьве суседкі СССР: умову з Радамі, ці—змову проці іх паводле шырокага лёнданскага пляну, пакажа недалёкая будучына.

Нямецкі ўрад пастанавіў не ўзнаўляць перагавораў з Польшчай.

Падарожа нямецкага пасла ў Варшаве, п. Раўшэра ў Бэрлін не зьмяніла пастановы нямецкага ўраду—не ўзнаўляць перагавораў з Польшай аб заключэньні гаспадарчай умовы,—пакуль ня будуць вырашаны ўсе спорныя польска-нямецкія справы палітычнага характару. П. Раўшэр быў прыняты і прэзыдэнтам Гіндэнбургам.

Ведама, што перад ад'ездам у Бэрлін пасол Раўшэр меў колькі-гадзінную гутарку з старшынёй польскага ўраду Пілсудскім.

Італія хоча захапіць Малую Азію!

Турэцкія газэты надлялі алярм з прычыны таго, што Італія быццам атрымала ад Англіі „дазвол“ захапіць аружнай сілай усю Малую Азію, гэта значыць—галоўную частку ўсей Турцыі. Ангорскі ўрад сьпешна ўкрапляе ўсе галоўныя стратэгічныя пункты ў краі.

Чаго не „дазволіць“, спалохаўшыся за свае „інтарэсы ў Кітаі“, вялікадушная англійская буржуазія!...

„Камуністычная змова“ ў Вэнгрыі.

У сталіцы Вэнгрыі Будапэшце паліцыя выкрыла ізноў вялікую „камуністычную змову“, арганізаваную—ведама-ж—Масквой. Маскоўскія грошы бралі ня толькі камуністычныя арганізацыі, але і—сацыялістычныя партыі... у выніку—шмат арыштаў.

Каб зразумець, што робіцца ў Вэнгрыі, даволі сказаць, што ўладу ў ёй захапілі ў свае рукі найбуйнейшыя абшарнікі, якія панавалі ў краі перад вайной. Гэтыя абшарнікі ўсьцяж рыхтуюцца да адбудовы манархіі Габсбургаў, з чым ужо зусім ня крыюцца, заяўляючы толькі, што трэба добра выбраць мамэнт дзеля гэтага. У краі пануе фашыстаўскі тэрор—асабліва проці працоўных кляс. А да ўсяго гэтага вэнгерскія магнатыфашысты тайна рыхтуюцца да адабраньня ад Югаславіі і Румыніі „сваіх“ былых валадзеньняў—сваіх „славянскіх крэсавых народаў“,—дык ідзе агульная мілітарызацыя ўсей адміністрацыі і паліцыі, адбываюцца тайныя збраеньні і г. д.

Дык якое дзіва, што ў Вэнгрыі шалее тая „шпіёнская атмасфэра“, аб якой так многа пішацца і дзе інш?!...

Магчымасьць разрыву між Амэрыкай і Мэксыкай.

З прычыны захвату Амэрыканскімі Штатамі рэспублікі Нікарагуа яшчэ больш завастрыўся канфлікт між Штатамі і Мэксыкай. Амэрыканскі ўрад патрэбаваў адкліканьня (зьмены) мэксыканскага пасла, які быццам арганізаваў варожую кампанію проці амэрыканскага ўраду ў — амэрыканскай прэсе! Пасол выехаў у Мэксыку.

Барацьба за вызваленьне Кітаю.

Англійскія войскі і каманда ў Шанхаі.

Англійскі ўрад прыслаў яшчэ шмат войскаў у Шанхай, з якімі разам прыехаў і англійскі генарал Дункан, які ўзяў у свае рукі галоўнае камандаваньне ў месьце. Англійскімі войскамі заняты ўсе важныя пункты ў месьце і па-за местам. Гэткім чынам англійскі генарал мае адыграць цяпер у Кітаі тую ролю, якую чверць веку назад адыграў слаўны нямецкі генарал граф Вальдэрзээ, якому сам Вільгэльм Крывавы, пасылаючы яго на бойню безаружных кітайцаў, загадаў—„ня браць палонных ды кітайскіх галоў не шкадаваць“.

Адно толькі цяпер самі кітайцы—іншыя, ды маюць самі аружжа.

Дывэрсія Чанг-Тсо-Ліна.

Каб адцягнуць частку кантонскіх арміяў ад Шанхаю, Чанг-Тсо Лін мае значнымі сіламі ўдэрыць на Кантон з паўночы, заходзячы ў тыл кантонскай арміі пад Шанхаем. Апэрацыя гэтая быццам ідзе пасьпешна.

Радавыя войскі ідуць на Далёкі Усход (?)

Нямецкія газэты з Масквы паведамляюць, быццам з эўрапэскай часткі СССР ідуць на Далёкі Усход значныя вайсковыя сілы. Быццам навет высланы войскі з Меншчыны.

Масавыя пераходы на бок кантонцаў.

Газэты паведамляюць аб цэлым радзе новых выпадкаў масавага пераходу кітайскіх ваенных часьцей паўночнай і шанхайскай арміяў на бок кантонцаў... Атрымана няспраўджаная яшчэ чутка, быццам сам ген. Чан-Суан Чанг увайшоў у паразуменьне з кантонскім камандаваньнем, аддаючы яму бяз бою Шанхай.

Нічога дзіўнага ў гэтай вестцы няма, бо ўсё роўна немагчыма ўтрымаць на даўжэйшы час Шанхай, адрэзаны ад усяго краю.

На карце бою Чанга з Кантонам.

У Шанхай ужо пачалі прыбываць войскі Чанг-Тсо-Ліна—морам і сушай. Адначасна з паўночы ідзе армія, якая мае напасьць на чырвоную армію з боку ці з тылу.

Кантонская армія, аблажыўшая Шанхай, кінула на спатканьне гэтай арміі значныя сілы, якія перадусім маюць задачай разарваць камунікацыю між ёй і Шанхаем — па лініі чыгункі Нанкін-Шанхай. Вось у пункце гэтага магчымага прарыву—ў м. Су-Чу—і мае адбыцца цяпер вельмі важная бітва, ад якой можа залежаць бліжэйшы лёс Шанхаю.

Беларускі рух і „амэрыканцы“.

Магутны масавы адраджэнскі рух, які захапіў беларускіх сялян і работнікаў усяе Беларусі — наабапал польска-радавае гранічнае мяжы, выклікаў жывы водгук сярод беларускае эміграцыі ў Амэрыцы.

У беларускай прэсе ўжо зьяўляліся весткі аб зборах грошы сярод нашых „амэрыканцаў“—на падтрыманьне культурных устаноў у Зах. Беларусі, на закладзіны народных дамоў і г. п. Аднак, трэба тут адзначыць, што далёка ня ўся маса беларускае эміграцыі ў Амэрыцы аказалася здольнай зразумець імкненьні збуджаных з векавога сну беларусаў у старой іх Бацькаўшчыне. Побач з гарачым спачуваньнем нам адных — выяўляюцца часам проста варожыя адносіны другіх.

Чаму гэта так? У чым тут справа? Як магло стацца, што сыны беларускае вёскі, папаўшы ў лепшыя варункі жыцьця і значна надняўшыся культурна, могуць быць варожа настроены да сваіх сярмяжных братоў і да іх імкненьня здабыць сабе лепшую долю—не на чужыне, а дома?

Хто меў магчымасьць хоць збольшага пазнаёміцца з нашай амэрыканскай эміграцыяй, той лёгка зразумее, скуль ідуць гэныя настроі. Бо-ж нашы беларусы, едучы ў Новы Сьвет і не знаходзячы там ніякае беларускае арганізацыі, пападалі пад уплывы ці то польскіх (каталікі) ці расейскіх (праваслаўныя) арганізацыяў. Дык і ў сьпісах і статыстыках эміграцкіх яны ўжо залічаліся палякамі або расейцамі, ды так і імя свайго народу выракаліся і забываліся.

Можна сказаць, што польскія ўплывы хутчэй апалячвалі, чым расейскія — абмаскоўлівалі беларускіх эмігрантаў. Гэта бачым і з таго, што нашы эмігранты праваслаўныя

Ляо-Дзэ.

У ДАЛІНЕ ГАНГА.

Поўдзень ужо блізка. Гарачае сонца высока падняўшыся ў небе, пячэ і паліць усё на зямлі. Вяне трава, вянуць і лісьці на дрэвах; млявасьць і лень апаноўвае ўсё жывое; мімаволі хочацца забіцца кудысь у цень, схавацца як найдалей ад сонца і смачна заснуць.

І сьпяць эўрапэйцы ў сваіх прыгожых дамох, аддыхаюць і багатыя зундры. Але простым індусам некалі спаць! Сагнуўшыся крукам, стаяць яны на сваіх палёх, гадуючы на вываз джут, мак, рыж, бавоўну, гарбату... То зноў, выціраючы голай рукою пот з свайго твару, уюць вяроўкі, плятуць цыноўкі і маты, ткуць на шалёных машынах баваўняныя тканіны, разматываюць шоўк... Гэным ізноў у доках Калькутты рукі індусаў грузяць параходы...

Прастым індусам аддыхаць няма часу.

У адзін гэтакі гарачы паўдзён глухою сьцежкай раскінуўшагася недалёка ад чыгункі бамбуковага зарасьняку йшоў чуць ня голы індус. Па смуглым твару яго цёк пот; босыя ногі былі ўсе ў пыле; пята адна абдзёрта, і на ёй відаць была запёкшаяся кроў.

Прайшоўшы кілёмэтры са два, ён раптам затрымаўся і сьвіснуў. У адказ яму пачуўся такі-ж самы сьвіст, бамбук затрашчэў, і на сьцежцы паказаўся ня высокі, рабы ад воспы чалавек—з ангельскаю стрэльбай у руках.

— Дзе Рамаян?“—спытаўся яго вандроўнік пасьля таго, як яны абмяняліся ўмоўнымі пропускамі.

— „Ідзі за мною“, — адказаў яму той і, закінуўшы стрэльбу на плечы, у бамбук.

Доўга йшлі яны гушчарам. Няраз кусты маладога бамбуку да таго зрасталіся між сабою сваімі вярхамі, што паміж імі прыходзілася проста прапаўзаць на каленях. Але вось раптам бамбук растапіўся, і яны апынуліся на невялічкай палянцы, за якой ужо пачыналася праўдзівая бэнгальская пушча.

Некалькі азброеных таксама ў стрэльбы чалавек выскачылі к ім насустрэч, але, пазнаўшы ў прыйшоўшых сваіх, ізноў улягліся спакойна пад дрэвы.

За палянкай пад дрэвамі пушчы быў ужо сапраўдны ваенны лагер. Прышоўшым, аднак, усё жыцьцё было, відаць, добра знаёма, і яны не звярачаючы ўвагі на тое, што тут робіцца, ішлі далей і затрымаліся толькі тады, калі апынуліся ля дрэва, пад якім на кучы сухога лісьця ляжаў атаман гэтых людзей, Рамаян. Не далёка ад яго ляжала вайсковая стрэльба, афіцэрская шабля і рэвольвар. Тут-жа сядзеў і яго памочнік — малады гадамі, але састараны цяжкой працай хлопец з роду судраў.

— „Што прыносіш нам добрага, дружа?—спытаўся ён ласкава ў прыйшоўшага „Рамаян толькі-што лёг аддыхаць і можа яго ня варта будзіць“?..

Спаў пасьля цяжкай сваей працы начальнік, ці, абдумываючы плян далейшай працы, ляжаў толькі заплюшчыўшы вочы,—але, пачуўшы голас прыйшоўшага, ён у адзін мамэнт ужо стаяў перад ім.

— „Што, як?“—спытаўся ён пасьпешна.

— „Усё добра“,—адказаў яму падарожнік. — Ангельцам і ў галаву ня прыходзіць, што Рамаянам завецца слаўны капітан Індускай арміі Асока. Разрыты намі насып чыгункі ўжо напраўлены. Цягнікі ідуць акуратна, як і заўсёды. Сягоньня ўначы мае прайсьці ізноў транспарт назначанага ў Кітай войска, зложаны з адных ангельцаў. З ім едзе штаб,—некалькі генаралаў; многа афіцэраў-ангельцаў і розных іншых высокіх ангельскіх урадоўцаў...

— „Хто казаў табе гэта“?..

— „Начальнік станцыі N..., верны сын нашага народу і твой найлепшы сябра“...

— „Калі мае прайсьці гэты цягнік“?

— „Каля гадзіны дванаццатай ўночы“.

— „Што больш“?..

— „Нічога“.

— „Ідзі, супачынь, дружа, бо ўначы будзем мець ізноў работу!“ — і вочы Рамаяна заблішчэлі агнём.

* * *

Пасьля гарачага дня наступіла душная цёмная паўднёвая ноч. Сьпіць усё наўкола сваім звычайным сном. Адзін толькі вагзал, быццам вочы шакалаў, блішчыць дзесьці ўдалі тусклымі аганькамі, ды гудзяць ціха ізалятары на слупох тэлеграфу.

Перакінуўшы стрэльбу праз плечы, мерным крокам ходзіць узад і ўперад удоўж перакінутага праз шырокую канаву чыгуначнага маста—стражнік.

Нудна яму сярод гэтай ночы, сон клоніць павекі, і драмота прыкра морыць яго.

Ен яшчэ раз прайшоўся па масьце, абапёрся аб яго перагародку і, думаючы аб тым, як смачна было-б цяпер задрамаць, салодка зяўнуў і... зьдзівіўся, пачуўшы ў сваіх вуснах анучку, а на плячох і руках душыўшыя яго, як кляшчамі, рукі нейкіх людзей! Не прайшло і хвіліны, як гэты вартаўнік ангельскай бясьпечнасьці з заткнутым ротам ляжаў ужо на зямлі, крэпка спутаны па ўсім целе вяроўкамі.

— „А цяпер жыва за работу, каб да цягніка пасьпець усё скончыць!“—скамандаваў ціха Рамаян сваім таварышам.

Зашуршэлі лапаты і кароткія ламы па пяску і каменьню, робячы дзірку ў мастовым фундаманьце дзеля піраксілінавага патрону, і не прайшло і паўгадзіны, як усё ўжо было зроблена і нарыхтована дзеля шалёнай помсты.

Не дарма сьпяшаліся гэтыя людзі скончыць работу. На вагзале пачуўся ваенны ражок, яшчэ некалькі мінут—і цягнік, цяжка сапучы і грукаючы, папёрся ўперад, што-раз то ўсё больш і больш зьбліжаючыся к мосту.

— „Падпалівай!“ — скамандаваў ціха Рамаян.

Успыхнуў тускла серчык, зашыпеў падпалены кнот і панёс—іскру за іскрой—агонь усё бліжэй да пякельнага пакунку.

З усей сілы ўцякалі Рамаянавы людзі ад маста, а цягнік, як зачараваны, нёсся к яму ўсё бліжэй і бліжэй. Вось усяго некалькі мэтраў дзеліць яго ад канавы; яшчэ хвіліна—і калёсы яго застукаюць і заграхочуць, бягучы па масту. Раптам перад самым паравозам блеснуў вялікі сноп агню, пачуўся страшэнны грукат і трэск, і паравоз, а за ім і перапоўненыя людзьмі вагоны, адзін за адным паляцелі ў прорву.

* * *

Вестка аб страшнай катастрофе маланкай разьляцелася па ўсей Бэнгаліі. У індускіх масах яна і папярэдні падкоп насыпу вызвалі радасьць і давалі надзею на штосьці лепшае, а ўсемагутным ангельцам нагналі вялікага страху. Выпадкі гэтыя палічаны былі за сыгнал да агульнага паўстаньня індусаў, ангельцы ўбачылі ў іх „бальшавіцкія грошы“ і „кітайскае кіраўніцтва“.

Аб далейшай насылцы індускага войска ў Кітай ніхто ўжо і ня думаў: трэба было ў самой Індыі тушыць паўстаньне і лавіць дывэрсантаў, якія, як духі, то зьяўляліся ў самым балючым месцы і білі па ім з усей сілы, то ізноў дзесьці зьнікалі.

Не адны ангельцы дрыжэлі ад страху і стараліся злавіць Рамаяна. Каста брамінаў, зэміндары, магамэтанскія мулы, розныя паслушныя ангельцам раджы і купцы—усе, як адзін, на розныя галасы пракліналі і лаялі „сына пекла“ Рамаяна.

Пайшлі вобыскі і арышты; у ход быў пушчаны традыцыйны індускі бамбук; за галаву Рамаяна назначана была вялікая сума.

Дарэмны, аднак, былі ўсе гэтыя стараньні чорных груганоў. Сілы байца за народную справу расьлі з кожным днём, з ім ішоў народ, народ цёмны і неасьвечаны, скрыўджаны, прыгнечаны і пагарджаны, але з працы якога жывуць усе на сьвеце. Судры і парыі, сяляне і работнікі фабрык — пад сьцягам яго зьліваліся ў адну сям'ю, пачыналі чуць сваю вялікую моц, моц і сілу працоўных мас у сваей еднасьці, перамогу ў адкрытым і рашучым змаганьні.

Бамбук і кулі ім не страшны—з імі быў Рамаян, не дыктатар і не ўладар, а вучыцель і найлепшы таварыш.

З ім чуліся яны людзьмі, а за гэта і памерці ня страшна.

(Канец).

першыя адгукнуліся на падзеі ў нашым краю, першыя выцягнулі да нас руку помачы. Але-ж—далёка ня ўсе: вялікшая частка іх—у палоне расейшчыны, дый стуль і плыве варожы нам дух.

Расейскія эміграцкія арганізацыі ў Амэрыцы можна падзяліць на дзьве групы: адна—гэта людзі, верныя ідэалам „старой Расеі"—ці то царскай, ці „дэмакратычнай",—людзі з старой нацыяналістычнай закваскай; другая—староньнікі „Новае Расеі", прыхільнікі ўлады працоўных. Што і нашы беларусы, папаўшыя да першае групы, зьяўляюцца ворагамі вызвольных і адраджэнскіх імкненьняў нашых,—гэта ня дзіва: ні царская Расея, ні Расея Мілюковых і Керанскіх (ня кажучы ўжо аб Колчаках, Дэнікіных, Врангелях!)—не прызнавала за самастойныя народы ні беларусаў, ні ўкраінцаў, дык і ад паклоньнікаў яе няма чаго ждаць прыхільнасьці да нашых нацыянальных імкненьняў і хаданьня. Цяжэй зразумець варожасьць некаторых абрусеўшых эмігрантаў—спаміж тых, што зьяўляюцца прыхільнікамі ўлады работнікаў і сялян.

Запраўды-ж: сацыяльная рэвалюцыя зьнішчыла расейскую буржуазію, і працоўныя масы самі ўзяліся да будаваньня свайго жыцьця ў СССР. Ясна, што пры гэтым началося ня толькі сацыяльнае будаўніцтва, але й **культурна-нацыянальнае.** І вось беларускія, украінскія і іншыя сяляне і работнікі ў межах былае Расейскае Імпэрыі мелі перад сабой да выбару: або падчыніцца чужой расейскай культуры, якая была **гвалтам** накінута ім расейскай **буржуазіяй,** — або пайсьці па шляху нацыянальнага адраджэньня і тварыць свае **ўласныя культурныя** цэннасьці — у сваей роднай мове. І ўсе народы СССР выбралі згодна гэты **другі шлях**: хто пачуў сябе вольным чалавекам і вольным грамадзянінам, той ня мог сьцярпець, каб нехта чужы зьдзекаваўся над яго роднай мовай, над усімі яго нацыянальнымі адзнакамі, каб гэтак таптаці яго душу, яго чалавечую годнасьць.

Так Расея ператварылася ў Саюз Рэспублік, створаных паасобнымі народамі, некалі паняволенымі маскоўскімі царамі. І ў кожнай рэспубліцы пачалася вялізарная праца над будаваньнем **нацыянальных культур — у роднай мове** насяленьня.

Здаецца, хто мае пашану да **Чалавека,** той ня можа не ўшанаваць і мовы яго. Тымчасам у атрымліваных з Амэрыкі пісьмах мы сустракаем часамі і такія „красачкі", як **кпіны** з беларускае мовы, як называньне яе **„мёртвай"** мовай — толькі затым, што гэтай мовай гавораць працоўныя масы, а не — багатая, сытая буржуазія! І пішуць гэта як раз людзі, залічаючыя сябе да вельмі радыкальных сацыяльных кірункаў...

Праўда, гэткае сваё становішча яны тлумачаць тым, што два прадстаўнікі беларускага адраджэнскага руху, якія перабраліся ў Амэрыку (Варонка, Змагар), занялі варожую пазіцыю ў адносінах да радавага будаўніцтва. Але-ж гэта—зусім не апраўданьне дзеля варожасьці да беларускага нацыянальнага адраджэньня: беларускі рух настолькі разросся, што ў ім ёсьць розныя сацыяльныя кірункі—ад буржуазных да пралетарскіх, якія вядуць паміж сабой барацьбу не на жыцьцё, а на сьмерць, — і нельга судзіць аб руху ўцэласьці паводле выступленьняў прадстаўнікоў аднаго з гэтых кірункаў, датаго-ж—зусім пазбаўленых сувязі і з Краем, і з беларускімі народнымі масамі.

Беларускае адраджэньне—гэта перадусім **вызваленьне ў беларусе чалавека,** вякамі забітага, пазбаўленага людзкага вобліку, закаванага ў путы сацыяльнае, палітычнае і нацыянальнае няволі. Ці-ж можна гаварыць аб сацыяльным і палітычным вызваленьні яго—без вызваленьня яго **нацыянальнае душы?!**

Мы пішам гэтыя радкі па адрасу тых амэрыканскіх беларусаў-эмігрантаў, якія ў пісьмах да зямлякоў на Старой Бацькаўшчыне выявілі варожыя адносіны да беларускага адраджэньня, навеяныя, бясспрэчна, уплывамі нацыяналістычнае расейскае буржуазіі—з аднаго боку, ды становішчам людзей, якія хочуць у Амэрыцы збудзіць беларускі адраджэнскі рух, ды забыліся, што **і нацыянальнае вызваленьне беларускіх сялян і работнікаў без сацыяльнага вызваленьня — немагчыма!** Мы пішам гэта па просьбе нашых сярмяжных братоў-вяскоўцаў, якія з сьлязьмі на вачох чытаюць жорсткія адказы „амэрыканцаў" на свае пісьмы, у каторых дзяліліся з эмігрантамі весткамі аб магутным адраджэнскім руху, узварухнуўшым беларускую вёску як у Заходняй Беларусі, так і ў Усходняй. І мы верым, што ліхая спадчына расейскага нацыяналізму, якая перахавалася ў Амэрыцы, мусіць разьвеяцца, як дым, пад гарачымі праменьнямі сонца роднае **Культуры,** якая з кожным днём усё больш расьце і крапчэе.

Грамадзкая ахвярнасьць.

Жыхарам вёсак Малога і Вялікага Угрыньня і Пеляжына, злажыўшым свае ахвяры збожжам і грашмі на суму 32 зл. дзеля палітычных вязьняў на падтрыманьне іх гаротнага жыцьця, гэтым Камітэт прыносіць шчырую падзяку за іх спачуваньне.

Гурток Бел. Сял. Раб. Грамады ў в. Мікалаеўшчыне, Дзевяткоўскае гм., Слонімскага пав., шчыра дзякуе сялянам тае-ж вёскі за ахвяраваньня 15 зл. 20 гр. на дапамогу палітычным вязьням.

Косаўскі Пав. Кам. Бел. Сял.-Раб. Грамады шчыра дзякуе грам. вёскі Жэмойцякі за ахвяраваньня 45 зл. на дапамогу палітычным вязьням.

Да ўсіх Павятовых і Гмінных Камітэтаў. Да ўсіх сяброў Бел. Сял.-Раб. Грамады.

Масавыя арышты сяброў Грамады ў Цэнтры і на правінцыі, меўшыя месца ў палове **студзеня,** часова быццам спынілі працу Грамады. Кароткі час трываў пэрыад чаканьня напружанасьці, — але ў нашай жыцьцёвай, шмат тысячнай, працоўнай арганізацыі такі пэрыад ня мог быць доўгім. Заарыштаваны актыў замянілі сьвежыя сілы, адчынілі многія павятовыя і гмінныя камітэты, заварушыліся вясковыя Гурткі, трэбуючы настойчыва сходаў.

На мейсца старага Цэнтральнага кіраўніцтва, кінутага за краты, стала новае, перакананае у нашай лепшай будучыні, гатовае весьці да яе працоўные масы Зах. Беларусі

Але пераканаьня, актыўнасьці і самаахвярнасьці ня выстарчыць дзеля далейшага істнаваньня нашае арганізацыі. Ня выстарчыць нашых маральных сіл і таго даверыя, якое маюць да нас працоўныя масы, — **неабходны яшчэ для вядзеньня працы матар'яльныя засобы.**

Да студнёвых арыштаў карысталіся мы дапамогай паслоў і даволі акуратнай прысылкай сяброўскіх складак. Цяпер-жа спынілася пасольская дапамога, а складкі да апошняга часу вараіаліся поштай адрэсатам назад, або затрымліваліся.

З 1-га сакавіка Цэнтральны Сэкрэтарыят ізноў пачаў атрымліваць карэспандэнцыю,—тым самым зьявілася магчымасьць нармальнае працы Сэкрэтарыяту. Яна зусім выйдзе ў сваю каляіну, калі сябры ўсе, як адзін, **прышлюць сваю партыйную складку за 1926 г.!**

Бо і хто-ж іншы будзе ўтрымоўліваць нашу арганізацыю! Хто-ж іншы павінен зрабіць ахвярныя высілкі?

Адказ на гэта можа быць толькі адзін: самі сяляне, і работнікі, самі сябры Грамады!

Ведаем даскапальна, як цяжка жывецца на вёсцы селяніну, а ў месьце работніку; — ведаем, з якім вялікім трудом шмат хто з нашых сяброў змагаецца за істнаваньне, за кавалак хлеба. **Але ўсіх, усіх заклікаем да ахвярнасьці! Усіх!** Бо іншага выхаду няма.

Бо толькі мы самі можам каваць сваю долю, сваю будучыню!

Ведаем, якія падаткі прыходзіцца несьці сялянству на сваіх плячох, якім страшэнным цяжарам яны зьяўляюцца, — але няхай прыбудзець яшчэ адзін цяжар, — **цяжар дабравольны — партыйная складка.**

Розныя партыі — правіцовыя і ўрадовыя як польскія так і беларускія, карыстаюцца або ўрадавымі дапамогамі, або займаюцца спэкуляцыяй — на падставе дадзеных ім канцэсіяў. Мы-ж ні ад каго, апрача нас самых, дапамогі не дастаем і дставаць не жадаем, — не жадаем, бо ніколі ня пойдзем на шлях угоды. Толькі ўласны высілак, толькі ўласная ахвяра выхавае з нас людзей дзела, дасьць нам пачуцьцё выкананага абавязку і загартуе, прыгатуе з нас запраўдных змагароў.

У арганізацыі ёсьць каля 100 тысяч сяброў. **Няхай жа ўсе адразу выканаюць свой абавязак і заплацяць аднаразова складку за 1926 г!**

Сабраныя грошы дадуць нам магчымасьць разьвіць далейшую пляновую арганізацыйную працу і заспакоіць цяперашнія няўхільныя патрэбы!

Таварышы Вялікай Справы, ці-ж можам мы дапусьціць, каб наша праца, распачатая з такімі высілкамі і ахвярнасьцю, ня была-б даведзена да канца?!

Дык, усе да выкананьня абавязку!

Цэнтральны Сэкрэтарыят.

Складкі сяброўскія кіраваць на Ц. С. Грамады — Вільня, Вялікая вул. 30 — 9.

Цэнтральны Сэкрэтарыят
Бел. Сял.-Раб. Грамады
(Вільня, Вялікая вул. 30, кв. 9)
чынны кожны дзень ад 9 да 7 гадз.
Паштовая карэспандэнцыя паступае ў Сэкрэтарыят ізноў **нармальна.**

Хто выклікаў забастоўку гутнікаў?

Ад клясавага прафэсіянальнага саюзу работнікаў шклянае прамысловасьці ў Вільні і віленскага аддзелу саюзу гутнікаў ўсяе Польшчы мы атрымалі з просьбай аб надрукаваньне наступнае пісьмо:

Паважаны Грамадзянін Рэдактар!

Просім зьмясьціць у Вашай часопісі ніжэйпададаную заметку аб забастоўцы шкляных гутаў у Польшчы.

Вось-жа 23 лістапада 1926 году работнікі паслалі да саюзу ўласьнікаў шкляных гутаў сваё дамаганьне павялічэньня заработнае платы шляхам дадатку 30 $/_0$ да асноўнае платы і падпісаньня агульнае ўмовы аб найме. Фабрыканты адкінулі гэтае дамаганьне ў абражаючай работнікаў шклянае прамысловасьці форме. Работнікі запратэставалі проці гэтага,—аднак, загадалі ўправе работніцкіх саюзаў, каб, ня гледзячы на гэта, усімі сіламі старалася дагаварыцца з фабрыкантамі. Управа прафэсіянальных саюзаў работнікаў шклянае прамысловасьці ўсяе Польшчы зьвярнулася да міністэрства працы і грамадзкае апекі з пісьмом аб пакрыўджаньні работнікаў,—і **міністэрства прызнала нашы дамаганьні павялічэньня платы справядлівымі,** бо фабрыканты дасталі ад ураду падвышку на 1—0,5 літра па 2 грошы на штуцы ў кастрычніку леташняга году. На агульным сваім зьезьдзе не пасаромiліся паны фабрыканты накінуць нам 7 проц.,— пад той час, як дарагоўля ў-ва ўсім краі ўзрасла блізу на 100 проц. Адкінуўшы гэтую падачку, работнікі паасобных гутаў пастанавілі склікаць надзвычайны зьезд дэлегатаў, які і адбыўся 6. II. с. г.

На гэтым зьезьдзе была разгледжана ўся справа перагавораў з фабрыкантамі і прынята рэзалюцыя—**распачаць 14 лютага с. г. агульную забастоўку ў шклянай прамысловасьці.** Калі ўправа прафэсаюзаў раб. шклянае прам. паведаміла аб гэтым саюз фабрыкантаў, — тыя папрасілі работнікаў не пачынаць 14 лютага забастоўкі, бо фабрыканты **гатовы весьці з работнікамі перагаворы.** На гэта работніцкія саюзы далі сваю згоду.

14 лютага адбыўся зьезд фабрыкантаў, але ня ўсіх. На гэтым зьезьдзе фабрыканты выказалі сваю згоду да гэных 7 проц. дадаць яшчэ 5 проц., значыць, агулам **павялічыць плату на 12 проц.** Пры гэтым заявілі, што гэта йшчэ не аканчальная пастанова, бо зьезд быў няпоўны.

Фабрыканты паўторна зьвярнуліся да ўправы праф. саюзаў з просьбай даць ім магчымасьць склікаць аканчальны зьезд 24 лютага, на што ўправа—згодна з рэзалюцыяй з 6 лютага — пазволіць ня мела права. Аднак, управа гэтае права пераступіла і згадзілася на новы зьезд фабрыкантаў, які і адбыўся 24. II. с. г.

Управа праф. саюзаў раб. шкл. прам. Польшчы пераступіла рэзалюцыю з 6-га лютага, бо спадзявалася, што можна будзе ўладзіць справу мірам. Аднак, сталася інакш: бо фабрыканты на апошнім зьезьдзе заявілі, што ня могуць даць 12 проц. прыбаўкі, а **толькі 10 проц.**

З гэтага ясна, што фабрыканты самі стараліся давясьці работнікаў да забастоўкі,— і мы ўрэшце былі прымушаны гэта зрабіць. Дык мы лічым, што і адказнасьць за забастоўку ляжыць на фабрыкантах.

(Подпісы).

ХРОНІКА.

Ізноў сканфіскавалі... Па загаду Камісара Ураду на м. Вільню № 6 „Narodnaha Zwonu" сканфіскаваны за перадавіцу „Шанхай" і карэспандэнцыю з Пружанскага пав. „Ня пужайце нас, паночкі". Гэта ўжо пятая канфіската. Відаць, ня ў добры час радзіўся „Narodny Zwon", бо з усіх 9 нумароў, якія былі надрукаваны—аж 5 сканфіскавана!

Ізноў арышт. У Шаркоўшчыне паліцыя заарыштавала маладога беларускага дзеяча К Мядзёлку; абвінавачаньне — як звычайна для беларусаў...

Пратэст трох нацыянальнасьцяў. Дэлегацыя, зложаная з прадстаўнікоў Таварыства Беларускае Школы, а также літоўскіх і жыдоўскіх культурна-асьветных установаў, зьвярнулася да куратара віленскага вучэбнага вокругу з пратэстам проці загаду яго ўвясьці ў беларускія, літоўскія і жыдоўскія гімназіі ад першае клясы навуку гісторыі Польшчы—ды ў польскай мове. Дэлегацыя адзначыла, што выкладаньне новага прадмету адразу ў польскай мове, калі вучні яшчэ зусім яе ня ведаюць, зьяўляецца зусім нязгодным з вымаганьнямі пэдагогікі, а такая зьмена ў школьным пляне ў канцы году руйнуе ўвесь плян навукі на гэты год. Дзеля гэтага прадстаўнікі ўсіх трох нацыянальнасьцяў прасілі куратарыум узяць свой загад назад.

Куратар адказаў, што загад гэты ён выдаў не сваім адумам, а атрымаў яго з міністэрства асьветы. Дык і запрапанаваў дэлегацыі напісаць свае матывы на паперы і падаць яму дзеля адсылкі ў міністэрства. Да адказу апошняга цыркуляр ня будзе праваздіцца ў жыцьцё.

Характэрна, што наша заметка ў гэтай справе, у якой мы крытыкавалі загад куратарыуму на падставе акурат тых самых матываў, была сканфіскавана камісарам ураду на м. Вільню!

Вучнёўскі „суботнік". У мінулую суботу, 5 сакавіка, у Віленскай Беларускай Гімназіі адбыўся „суботнік" з багатай і разнароднай праграмай. Вечар распачаў сцэнічны абразок у 1 дзеі „Кветка папараці", пастаўлены вучаніцамі гімназіі пад кіраўніцтвам вучыцеля Міхалевіча. Пасьля адбылося першае выступленьне вучнёўскага духавога аркестру пад кіраўніцтвам грам. Карэтнікава, пры чым выявілася, што вучні за зусім кароткі час зыграліся даволі добра. Дужа сымпатычнае ўражаньне выклікаў вучнёўскі хор, які пад дзяланай рукой грам. Шырмы выяўляе сталы поступ і дае праўдзівую эстэтычную прыемнасьць. Горача вітала саля і вучняў-танцораў, якія бойка скакалі на сцэне лявоніху і юрку. Удачныя былі сьпевы солё грамадзянак Шырмавай і Саснoўскай. Праграму закончыў хор з аркестрам.

Узнаўленьне „суботнікаў" трэба шчыра прывітаць: для моладзі, бацькоў і запрошаных гасьцей ён даў праўдзівае здаваленьне.

Бедны Студніцкі! Ведамы беларусаед, дырэктар дзяржаўнага архіву ў Вільні, Студніцкі, сем гадоў „працаваў", каб выкінуць з Базыльянскіх муроў беларускія ўстановы: гімназію, прытулак, музэй. Сьпярша Студніцкі, каб дапяць сваей мэты, пусьціў сьвядома ілжывую вестку, быццам месца вязьніцы Адама Міцкевіча, які тут сядзеў у 1823 годзе, пераробленa „варварамі-маскалямі" на... клязэты,—дык трэба вырваць будынак з рук беларусаў, які—нібы-то ведаючы аб такой прафанацыі — не пастараліся паправіць зло. Калі беларускія працаўнікі на ніве навукі даказалі ілжывасьць заявы Студніцкага,—той падняў перад уладамі гвалт, што архіў у тых гмахах, дзе цяпер знаходзіцца, нішчыцца,—дык трэба адабраць ад беларусаў Базыльянскія муры і перанесьці туды архіў... Улада муры прызнала сваімі, але дамаганьне Студніцкага аб пераносе туды архіву—адкінула! Дык і беларускія ўстановы пакуль-што ня выкінены на брук...

Бедны, бедны Студніцкі!

Прашэньні без аплаты маркамі. Міністар унутр. спраў загадаў, каб ваяводы забаранілі старостам ды іншым урадоўцам староствау трэбаваць гербавай (штэмплёвай) аплаты ад тых прашэньняў, якія інтэрэсанты падаюць ім у час іх аб'ездаў правінцыі.

„Скандал у рэдакцыі Нашага Голасу". Сьледам за павлюкевічаўскім „Беларускім Словам" і сельсаюзьніцкай „Сялянскай Ніве" эндэцкія газэты падалі ілжывую вестку аб здарэньні ў рэдакцыі „Нашага Голасу". Некалькі дзён назад туды зьявіўся ведамы Мамонька і патрэбаваў ад рэдактара, грам. Эйсака, каб той даў яму доказы, што ён, Мамонька, служыць у дэфэнзыве, пагражаючы „таварыскім" судом. Рэдактар адказаў, што суда ён не баіцца, дый доказаў яму, Мамоньцы, на рукі даваць ня будзе. Тады Мамонька схапіў за крэсла і хацеў з ім кінуцца на рэдактара, але працаўнікі рэдакцыі схапілі яго за рукі і „памаглі" выйсьці за дзьверы...

Сунольнае выступленьне „Сялянскае Нівы" і „Беларускага Слова", падаўшых згодна ілжывае—пэўне-ж са слоў Мамонькі! — апісаньне здарэньня, паказуе на істнаваньне блізкіх адносінаў названых газэт з гэным асаблівым „дзеячом"!

Афіцыяльны курс грошы на 8 сакавіка. Даляр — 8 зл. 89 гр. Залаты рубель — 4 зл. 58 гр.

8./III. на чорнай біржы ў Вільні за даляр плацілі 8,90. Зал. р. 4,70 Чырв. 3 дал. 90 цэн.

Пісьмы у Рэдакцыю.

Паважаная Рэдакцыя!

Прашу не адмовіць зьмясьціць у вашай газэце наступнае запярэчаньне.

У сувязі з арыштам уноч з 14 на 15-II 27 г. майго мужа Аляксандра Антановіча, Старшыні Вялейскага Павятовага Камітэту Грамады, у газэце „Kur. Wil." № 45 з 25 лютага надрукована заметка, у якой зроблены закіды ў тым: што нібыто мой муж быў расейскім вывядоўцам і належаў да Кам. Парт. Зах. Бел. Што нібы пры арыштаваным знойдзены пачкі камуністычных адозваў і кампрамітуючых яго матар'ялаў. Што нібыто мой муж некалькі месяцаў, як прыехаў з Расеі, і што часта езьдзіў да Менску і атрымоўваў інструкцыі для К.П.З.Б. і для Грамады. Гэтым сцьвярджаю, што: муж мой вярнуўся на сваю бацькаўшчыну з Расеі ў 1922 годзе і да часу арыштаваньня пражываў у вёсцы Княгініна, Крывіцкае гміны. У 1926 г. грамадзянамі быў выбраны ў Крывіцкую гмінную раду, а пасьля сябрамі гміннае рады быў выбраны ў Вялейскі Павятовы Соймік. Што датычыць камуністычнай літэратуры, нібыто знойдзенай у Алякс. Антановіча, гэтым сцьвярджаю, што падчас рэвізіі з 14 на 15-II, ніякае нелегальнае літэратуры ня знойдзена, што можаць сцьвярдзіць паліцэйскі пратакол і сьведкі.

Дык вось, цяпер я публічна пытаюся ў рэдакцыі „Kur. Wil.": Ці можа той самы чалавек, які пражывае за межамі дзяржавы, адначасна быць выбраны грамадзянамі ў гмінную раду і ў Павятовы Соймік?

Проці ўсяго таго, што сказана ў газэце „Kur. Wil.", я катэгарычна пратэстую і вышэй сказанае мной запярэчаньне магу сьцьвярдзіць сьведкамі. „Kur. Wil.", карыстаючы з таго, што мой муж пазбаўлены магчымасьці сам заразгаваць на гэта, можа ўзвадзіць на яго хлусьню.

Вольга Антановіч.

в. Княгінін, Вялейскага пав.
2./III. 1927 г.

Сэнатар А. Уласаў — у сувязі з ведамай рэзалюцыяй Галоўнае Управы Т-ва Бел. Школы ў справе неэтычных паступкаў насла кс. Адама Станкевіча — просіць нас надрукаваць наступнае яго пісьмо:

„Пры разглядзе ў Галоўнай Управе справы пратэсту проці кс. А. Станкевіча,—я выказаўся проці ўжыцьця слова „байкот", разумеючы пад ім спыненьне ўсялякіх, гэта знача і ў справах нацыянальных, зносінаў з кс. А. Станкевічам. У згодзе з маім жаданьнем камісія папраўіла тэкст рэзалюцыі, замяніўшы слова „байкот" славамі „адхіліцца", пад чым разумеецца адхіленьне зносінаў з кс. А. Станклвічам у справах асабістых".

А. Уласаў.

Да ведама ўсіх сяброў Белар. Сялянска-Работніцкае Грамады Баранавіцкага пав.

Пры павятовым Камітэце Б. С.-Р. Гр. у Баранавічах (вул. Шосова № 155), прадаюцца наступныя беларускія кніжкі:

1) Беларускія календары (адрыўныя блёкі і кніжкі).

2) Беларускі лемантар „Зорка".

3) „Родны Край" і іншыя кніжкі і падручнікі.

Камітэт працуе па панядзелках, аўторках і чацьвяргох што тыдзень.

Баранавіцкі Павятовы Камітэт Б.С.-Р.Г.

КАРЭСПАНДЭНЦЫІ

Спэктаклі на вёсцы.

(Косаўшчына).

Гуртком Бел. Сял.-Раб. Грамады в. Блізная, Ражанскае гм., Косаўскага пав., быў пастаўлены спэктакль 27-га лютага с. г. у м. Ражана, Косаўскага пав., у памешканьні кіна „Гэліёс“. Згуляны былі п'есы: „Модны шляхцюк“ і „Зьбянтэжаны Саўка“, а таксама быў выкананы балет „Уміраючы лебедзь“. Кожны нумар праграмы заканчываўся пад гучныя воплескі глядзельнікаў. Вечар закончыўся скокамі пад гукі духавога аркестру пажарнікаў.

Перад спэктаклем паўпанкі ўвесь час распаўсюджвалі чуткі, што вёска нічога ня можа зрабіць, няздольная паказаць штось людзкае. Ня гледзячы на гэта, публіка йшла ахвотна на вечар, і саля была набіта бітком. У часе спэктаклю публіка дрыжала ад задаволеньня і сьмеху — настолькі здавальняла яе выкананьне ўспомненых п'ес.

На другі дзень толькі і гутаркі было, што аб спэктаклю. Між іншым вытыкалася местачковай моладзі, што мусіць яна навучацца ад вёскі, а вясковыя артысты запрашаліся на часьцейшае ладжаньне падобных спэктакляў.

Чысты даход са спэктаклю пойдзе на заснаваньне Народнага Дому і бібліатэкі-чытальні ў в. Блізная. **Глядзельнік.**

Спэктакль у вёсцы Пузавічах.

(Скідэльскае гм., Горадзенскага пав.).

20-га лютага с. г. ў доме Юстына Лазоўскага пад кіраўніцтвам Янкі Касмоўскага, як адказнай асобы, пастаўлены быў у нашай вёсцы спэктакль. Згуляна была вясковая драма „Янка Канцавы“, пасьля якой былі прадэклямаваны такія вершы: „Хто сказаў“ — Алеся Гаруна, „Родны Край“—Якуба Коласа і „Покліч“ — Якуба Коласа. Гулялі аж два разы: 19/II. і 20./II. з тэй прычыны, што памешканьне было вельмі цеснае, а народу, прыбыўшага на спэктакль, было вельмі многа. Ня гледзячы на тое, што артысты нашы выступалі на сцэне першы раз,—гулялі вельмі добра, публіка была надта здаволена.

З усіх бакоў чутно было: „Мы не спадзяваліся, што ў нашых артыстаў так гладка выйдзе“. Навет паліцыянт, які быў на спэктаклі, — і той казаў, што і ён не спадзяваўся такой добрай гульні ад вясковых артыстаў. А нашы паўпанкі — падлізьнікі панскія (іх у нас, дзякаваць Богу, ёсьць, як камароў вясною!) перш усё казалі, што ў нас нічога ня выйдзе, або вёска наша нічога ня здолее зрабіць; а пасьля, як пабачылі, дык і насы паспускалі, хоць можа і не надоўга, бо трэба спадзявацца, што яны не даруюць і хутка зноў пачнуць сваю зьвягу. Але зьвягамі сваімі яны нас не напалохаюць; ня гледзячы на розныя перашкоды, мы свайго дапнём, і што рабілі, тое і будзем рабіць.

Збор са спэктаклю быў у суме 72 зл. Расходавана 32 зл. Чысты даход у суме 40 злотых перадаём у Скідэльскую бібліатэку-чытальню Т-ва Бел. Школы, кніжкамі якой карыстаецца і наша бібліатэка.

Падаючы гэту карэспандэнцыю, разам з тым складаем шчырую падзяку Галоўнай Управе Т-ва Бел. Школы, якая паказала нам сапраўдную дарогу дзеля здабыцьця і пашырэньня асьветы. **Прысутны.**

Калісь і цяпер.

(Пружанскі павет).

Пакуль ня было ў нас Гуртка Б. С.-Р. Грамады, то Добучынская паліцыя вельмі часта прасіла нашу моладзь пяяць беларускія песьні або расейскія. А як тольк арганізаваўся Гурток Б. С.-Р. Г., — усё пашло зусім інакш. Цяпер нашай моладзі хоць ня выходзь з хаты і не раззяўляй роту, бо, калі аднаго разу сабраліся нашы хлапцы ў ліку 12 асоб і пачалі пяяць беларускія песьні, ў тым ліку і „Ад веку мы спалі“, то паліцыянт Рогальскі злавіў дзяцюка Міхася Зарэцкага, зацягнуў на пастарунак і яго там моцна „збадаў“. Усім-жа астальным хлапцам, прыймаўшым удзел у пяяньні, на другі дзень прышлі павесткі зьявіцца ў гміну ў справе „Sądowej“. А цяпер, калі нашы хлапцы зьбяруцца з дзяўчатамі на кудзельніцах, то і тут паліцыянт Рогальскі не забывае нашай моладзі, а стаіць пад вакном і падслухоўвае чагосьці. Цікава, што навет вясельнікам ня можна прайсьці праз вёску з чырвонай анучай на калку, як гэта прынята ў нас на вясельлях, бо і тут паліцыянт прыймае такі паход за даманстрацыю, адбірае чырвоную анучу і крычыць, што ня можна хадзіць з чырвоным штандарам. А тых хлапцоў, што належаць да Грамады, зазываюць у пастарунак і выпытваюцца, ці па многу даляраў яны атрымоўваюць за належаньне да Грамады ад Дзівака Сьцяпана, які тут лічыцца найстрашнейшым. Ясна, што кожны з запытаных адказвае на падобнае пытаньне аб мітычных далярах. Калі-ж гэта скончыцца ўсё? **Палахлівы.**

Як радныя бароняць сялянскія інтарэсы.

(в. Дружылавічы, Драгічынскага павету).

20-га лютага с.г. было ў нас паседжаньне гміннае рады, склікане дзеля выбару сябры рэвізыйнае камісіі, бо папярэдні сябра вышаў са складу яе затым, што іншыя сябры — кулакі працуюць на карысьць войта, а папярэдні сябра заўсёды быў у вострай апазыцыі процi здрадніцкай работы другіх сяброў. Сам адзін ён нічога ня мог зрабіць процiў войтавай кампаніі, якая, супольна з раднымі, найбольш рупілася аб... войтавы кішэні. У выніку гэтага войт купіў сабе фальварак, а перад гэтым ня меў навет даволі хлеба. Цяпер войт пан. Як відаць, ён хлапец „не прамах“, не пашкадаваў радным гарэлкі, дык тыя выбралі на яго жаданьне ў рэвізыйную камісію такую асобу, якая зусім нічога не разумее ў гмінных справах, а асабліва ў справах рэвізыйнае камісіі. (Войту гэтага і трэба было!) І так, чалавека сьвядомага сваіх сялянскіх інтарэсаў радныя выбраць не захацелі. За тое пры наступных выбарах у гмінную раду — будзьце пэўныя, паночкі радныя, што сяляне вас больш ня выбяруць. **N.**

З школьнага жыцьця.

(Пархвенаўшчына).

У прошлым школьным годзе (25-26) п. Вечорэк, кіраўнік школы ў Целяшох, заложыў у школе каапэратыў. Вучні зложылі па 50 гр., і каапэратыў пачаў гандаль з вялікім пасьпехам.

Аднак, як толькі ў касе сабралося штось каля 25 зл.,—грошы „прапалі“. Пасьля „прапажы“ п. В. загадаў вучням зложыць ізноў па 50 гр., але і гэтым разам, як назьбіралася ў касе 15 зл., грошы „tajemniczo“ згінулі.

Хто краў грошы—„не вядома“.

У сёлетнім школьным годзе прыслалі новага кіраўніка, які, як і п. В., любіць займацца „rachunkowością“, але ўжо ня грошы, а... зубоў! Нядаўна на лекцыі матэматыкі так ударыў вучня 1 клясы з в. Струкі, Селюся, што той, як стаяў, паваліўся на лаўку, краем якой, валючыся, разьбіў дзясны і выбіў 2 зубы...

Пасьля гэтага кіраўнік школы даваў гэтаму вучню 4 сшыткі, каб ён нікому не пажаліўся. Ці жаліўся ён каму, невядома, хаця належала-б! **Свой С.**

З Радавае Беларусі.

Беларуская спажывецкая каапэрацыя за І-ы квартал 1926-27 г.

За 1-ы квартал 1926-27 г. беларуская спажывецкая каапэрацыя мела павялічэньне колькасьці пайшчыкаў па 92 таварыствах на 10,3 проц. і паявога капіталу—на 15,2 проц. (на 1 І-27 г. супроць 1-IX-26 г.).

Агульны зварот Белкаапсаюзу і кантор склаў за першы квартал 1926 27 г. 9.779.100 руб. супроць 6.693.600 руб., у гэтым-жа квартале ў мінулым годзе (павялічэньне на 46,1 проц.).

Звароты акруговых саюзаў па продажы складалі 5.569.568 руб. супроць 3.977.198 руб. у 1-м квартале 1925-26 г. (павялічэньне на 40 проц.); звароты цэнтр. раб. каапэратываў і гарадзкіх таварыстваў — 6.136.452 руб. супроць 5.262.226 руб. (павялічэньне на 35,6 проц.), звароты нізавых таварыстваў—1.889.703 руб.

Такім чынам акруговыя саюзы і рабочая каапэрацыя даюць значны рост зваротаў у першым квартале ў параўнаньні з мінулым годам. Зусім іншы малюнак — вясковая сетка, звароты якой значна зьменшыліся, што тлумачыцца аслабленьнем пакупной здольнасьці сялянства ў бягучым годзе, параўнаўча з мінулым годам.

У працягу першага квартала 1926-27 году наглядалася затаварваньне некаторымі таварамі — у той самы час, калі адчуваўся недахват хадавых, сэзонных гатункаў гэтых-жа тавараў. Асабліва гэта датычыцца мануфактуры, скураных тавараў, мэталётавараў і г. д.

Індэкс каапэрацыйных цэн быў на 10 проц. ніжэй прыватных. Адпускныя цэны і налічэньні ў спажывецкай каапэрацыі на 10 таварах паказваюць значныя дасягненьні ў галіне зьніжэньня цэн. Павышэньне цэн адпускных, а таксама і сабекошту даюць толькі тры тавары: соль, махорка і падсонечны алей па прычынах незалежных ад каапэрацыі.

Рост колькасьці пайшчыкаў (10,3 проц. па вясковай сетцы і 8,3 проц.—па гарадзкой) адстае ад адпаведнага росту за гэты-ж квартал 1925-26 г. У галіне зьбіраньня паёў наглядаецца яшчэ больш замедлены тэмп у параўнаньні з мінулым годам.

Агульны стан рынку прамысловых тавараў за 1-ы квартал г. г. характарызуецца значным успакаеньнем на рынку папяровай тканіны і аднясеньнем „дэфіцытных“ у дастатнія тавары.

Стан прамысловасьці БСРР у І-м квартале 1926—27 г.

Прамысловасьць у БСРР у 1-ым квартале 1926-27 году характарызуецца наступнымі лічбамі: кошт валавога вырабу за квартал склаў 7.131 тыс. руб. па даваенных цэнах, што дае ў параўнаньні з адпаведным кварталам мінулага году павялічэньне на 29 проц., а ў параўнаньні з папярэднім кварталам—павялічэньне на 22 проц. У сучасных-жа цэнах кошт валавога вырабу склаў 16.289 тыс. рублёў, што ў параўнаньні з адпаведным кварталам мінулага году дае павялічэньне на 32 проц., а ў параўнаньні з папярэднім кварталам на 18 пр.

З параўнаньня кошту валавога вырабу ў даваенных і ў сучасных цэнах мы бачым яшчэ даволі высокі ровень цэн у сучасны момант параўнальна з даваенным часам. Далей, параўнаўшы паказальнікі росту валавой прадукцыі ў даваенных цэнах і ў сучасных цэнах, мы бачым, што ў параўнаньні з адпаведным кварталам мінулага году кошт прадукцыі падняўся на 2,1 проц., але затое ў параўнаньні з папярэднім кварталам паніziўся на 2,8 проц.

Сярэдні сьпісачны лік рабочых склаў у першым квартале 1926-1927 году 16.610 чалавек, павялічыўшыся, у параўнаньні з адпаведным кварталам мінулага году, на 26 проц. і на 13 проц. у параўнаньні з папярэднім кварталам.

Падручнік па самаадукацыі.

У БСРР выдаецца папулярны падручнік па самаадукацыі на беларускай мове.

У падручніку будуць сабраны матар'ялы па арганізацыйных і мэтадалягічных пытаньнях самаадукацыі.

Паштовая скрынка.

Язэпу Выгнаньніку. Спачуваем Вам сябру і адчуваем той боль, які Вы перажываеце, але на вялікі жаль ня можам выкарыстаць Вашай вялікай карэспандэнцыі, калі хочам захаваць газэту.—**Науму Жуку.** Ну, слухайце, ці-ж такую карэспандэнцыю можна зьмясьціць? — **Леаніду з пад Вішнева.** Вершы Вашы неблагія, радзім Вам пісаць. Вам то добра гаварыць аб кайданах, але рэдакцыя вершаў Вашых зьмясьціць ня можа, бо ня хоча налажыць кайданоў на газэту. — **Падглядчыку Падслухоўскаму.** Карэспандэнцыю Вашу выкарыстоўваем. Тое, што Вы хацелі даць у Маланку, напэўна ня пойдзе.—**І. Аднаму.** Карэспандэнцыю пушчаем. Верш не падыходзіць. — **А. Карніцкаму.** Калі хочаце, каб зьмясьцілі Вашы карэспандэнцыі — пішыце ясьней і разборчывей. — **Сярпу.** З Вашай карэспандэнцыяй трэба пачакаць. — **П. Стэцко.** Пратэстаў і рэзалюцыяў сабралася ў нас вельмі многа, але не зьмяшчаем іх, бо за іх канфіскуюць газэту.

Усячына.

Самалёт на плячах.

Адзін аўстрыйскі вынаходца зрабіў новы апарат для лётаньня. Асноўная частка апарату, у якой знаходзіцца маленькі матор, шчыльна прымацована рамянямі да плеч лятуна. Ад матора ўверх за кожным плячом ідуць два шрубовых прапэлеры. У бакі ад скрынкі, у якой знаходзіцца матор, на плячах распускаюцца і складаюцца па жаданьню лятуна свайго роду крыльля, нацягнутыя на моцныя сьпіцы накшталт парасону. Пры спробах вынаходцу ўдалося праляцець паўтары вярсты на вышыні каля 25 сажняў.

Перадача электраэнэргіі бяз дроту.

Вядомы італьянскі вынаходца Марконі на сходзе кіруючых прадстаўнікаў электратэхнікі зрабіў сэнсацыйны даклад аб новым спосабе перадачы электрычнае энэргіі для гаспадарчых патрэбаў. Згодна праекту Марконі, у недалёкай будучыне электрычная энэргія будзе перадавацца са станцыі на фабрыкі і заводы не па праводах, а пры дапамозе радыё.

Танныя домікі з торфу.

У Нямеччыне за апошнія часы шырока распаўсюдзіліся танныя домікі з прасушанага прасаванага торфу на стальной аснове. Стальныя часткі доміка складаюцца і склёпываюцца асобна, а затым у працягу некалькіх гадзін стальныя клеткі запаўняюцца тарфянымі пліткамі.

Торф, як вядома, блага прапускае цяпло, а таму тарфяныя будынкі цёплыя. Прасаваны торф саўсім сухі, і гэта дазваляе ў ім жыць адразу, як толькі скончыцца яго пабудоўка.

Справа вывучэньня Марса.

Нямецкая абсэрваторыя Трэптава (недалёка ад Бэрліну)ладзіць выстаўку па пытаньню вывучэньня плянэты Марс.

За апошнія часы навука дасягнула значных пасьпехаў у справе вывучэньня Марса. Новыя спосабы фатаграфаваньня далі шмат новага: устаноўлена тэмпэратура розных частак Марса, выяўлена процантная колькасьць электрычнасьці ў яго атмасфэры і г. д. Зарас вядуцца досьледы дзеля выяўленьня, ці ёсьць на Марсе расьліна.

Выстаўка Трэптава павінна будзе паказаць усе дасягненьні навукі ў справе вывучэньня Марса. Усе навуковыя ўстановы ССРР запрошаны да ўдзелу ў гэтай выстаўцы.

Ноч у вастрозе.

Месяц глядзіцца праз краты,
Сваю разьліваючы бель
На твары заснуўшай грамады,
На сьцены, падлогу й пасьцель.
Глуха і жутка ў каморы...
Ў вастрозе—мярцьвячына—сон,
І толькі балючы, з дакорам
Часамі пачуецца стогн.
І ціха, і глуха, і нема...
Ў вастрозе магільная ціш,
Ды толькі часамі падлогу
Грызе, прытуліўшыся, мыш.
Чэр-чэр-чэр чэр разьнясецца —
Рэха ляціць ў калідор,
За кратамі воля сьмяецца,
За кратай сьмяецца прастор!
Мне спрыкрылі жоўтыя сьцены,
Мне спрыкрылі краты, пасьцель...
Мне хочацца там разгуляцца,
Дзе круціцца сьнежная бель!
Ды моцна тут зьлеплены сьцены,
Моцна змайстрован запор:
Ня вырвацца слабаму целу
Да месяцца, зьяючых зор.
. . . .
Нудна ў вастрозе й маркотна.
Глуха. Магільная ціш.
І толькі ў куточку самотна
Часамі зачэркае мыш.

Вастрог Стэфанаўскі
Вільня, 22./II, 1927 г.

Ал. Салагуб.

Рэдактар-Выдавец: М. Машара.
Друкарня Я. Левіна, Вільня, Нямецкая 22.